

Požadavky na chovné prostředí pro kozy

Multimediální výuková prezentace

Tereza Bučková, Marika Kocábová,
Ing. Martina Košťuková, Ph.D., MVDr. Vlastimil Šimek, Ph.D.

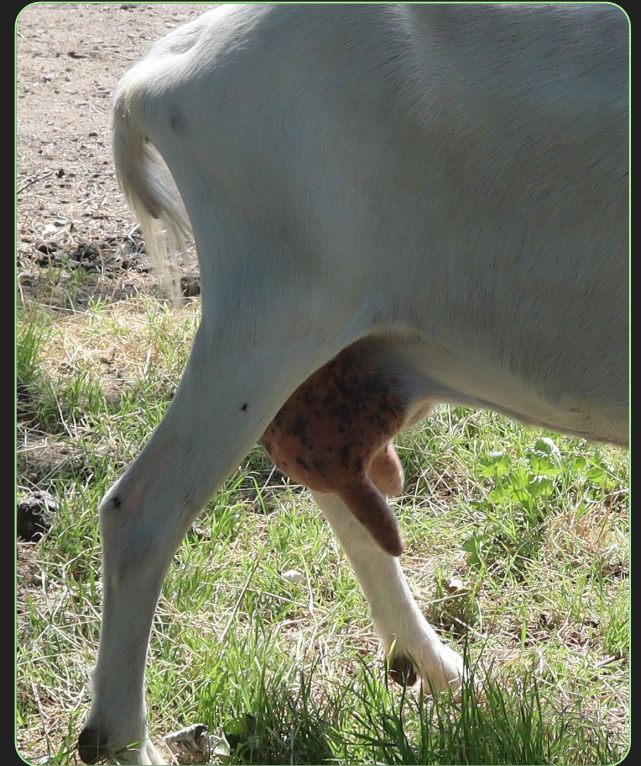
*Prezentace je výstupem projektu podpořeného Interní vzdělávací agenturou Veterinární univerzity Brno,
s registračním číslem 2023FVHE/2420/41*

Využití koz v současnosti

Produkce mléka

- Elixír krásy a dlouhověkosti (staří Římané)
- Ceněné pro dietetické vlastnosti a vysokou stravitelnost
- Syrovátka a mléčný tuk lze využít v kosmetickém průmyslu
  - Nižší produkce než krávy
  - Kvalitu kozího mléka výrazně ovlivňuje potrava kozy
  - Sezonní dostupnost

Specifická chuť kozího mléka souvisí s vyšším obsahem mastných kyselin s krátkým řetězcem, především **kyseliny kaprinové**.

Využití koz v současnosti

Produkce masa

- Maso je křehké netučné
- S jemnou strukturou vláken, lehce stravitelné
- Nejčastěji se používá maso z jedinců do 1 roku starých

Využití koz v současnosti

Produkce kožek a srsti

- Kožky pro výrobu rukavic, oděvů a obuvi

Vhodné na ruční výrobu bubnů

- Kašmír/mohér - materiál, který se získává z rouna angorských koz

Využití koz v současnosti

Krajinohospodářká

- Schopnost spásat náletové dřeviny

Systemy chovu koz

- Celoroční stájový systém chovu
- Pastevní systém chovu

Chovné prostředí ovlivňuje úroveň welfare a zdraví zvířat, ale i produkční a reprodukční ukazatele a tím i celkovou ekonomiku chovu.

Celoroční stájový systém chovu

- Kozy jsou chovány celoročně ve stáji
- Systémy ustájení:
  - Stelivové ustájení – kotce na hluboké podestýlce
  - Bezstelivové ustájení - rošty
- Vyšší úroveň biosekurity v chovu
- Snížení negativních účinků počasí
- Snadnější kontrola zvířat

Celoroční stájový systém chovu

- Aplikuje se časný odstav (po 48 hod.)
- Výživa zvířat je založena na směsné krmné dávce, která minimalizuje výkyvy v produkci mléka
- Vyšší infekční tlak
- Omezení přirozených projevů chování

Pastevní systém chovu

- Rozšířený u menších stád
- Kozy se v průběhu dne pasou, na noc, při špatném počasí jsou uzavřeny ve stáji
- Pastevní porost tvoří jen část krmné dávky – dokrm se realizuje ve stáji či na dojírně
- Minimalizace mikrobiální kontaminace struků a mléka
- Nižší infekční tlak
- Výskyt všech přirozených životních projevů

Pastevní systém chovu

- Na pastvině se kozy systematicky věnují selektivnímu vyhledávání různých druhů bylin
- Rády okusují keře a dřeviny
- Pastva má pozitivní vliv na reprodukci
- Pastviny by měli být vždy oplocené, výška plotu 1,3 – 1,5 m
- Kozy na pastvině musí mít možnost se schovat do stáje či přístřešku
- Minerální liz
- Kozy před vyhnáním na pastvu ošetřujeme antiparazitními prostředky

Ustájení a technologie vybavení

- Volné ustájení v individuálních boxech
- Volné skupinové ustájení v kotcích

Volné ustájení v individuálních boxech

Plemení kozli

Kozy s kůzlaty (3-5 dní)

Volné skupinové ustájení v kotcích

Hluboká podestýlka

Přistýlané stání

Vyhovuje všem kategoriím
koz

Podle vnitřního uspořádání
stáje rozlišujeme:

- Jednoprostorovou stáj
- Dvoupřístorovou stáj

Jednoduchá stáj

Plocha stáje slouží jako
krmíště a ležiště

Nastýlá se celá plocha
ustájení

Hluboká podestýlka

Krmení se zakládá do jeslí

Dvouprostorová stáj

Plocha je rozčleněná na
prostor krmiště a lehárny

Lehárna je stlaná

Plocha pro krmení je
limitována krmným žlabem

Požadavky na objekty pro ustájení koz

- Nejčastěji se využívají starší objekty zemědělských staveb uzpůsobené pro chov koz
- Stáj:
  - minimální výška 3,5 m
  - minimální kubatura 7m³/jedinec
- Ustájovací plocha liší se dle váhy zvířete a způsobu ustájení dle vyhlášky 464/2009 o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat
- Při ustájovací ploše na jednu kozu 2 m² dochází u koz ke zvýšenému výskytu agonistického chování
- Šířka krmného místa u krmného stolu 40 – 50 cm

Vybavení stáje

Vybavení stáje	Rozměry [cm]	Kůzlata do 6 měsíců	Kozy	Kozlové
Jesle	výška - max.	100	150	150
	šířka - max.	40	60	60
	vzdálenost příček - min.	8	8	8
Žlab	délka na kus - min	20-30	40-50	50
	šířka včetně požlabnice (6 cm) – min.	40-45	50	60
	šířka sdruženého žlabu – min.	50	60	-
	hloubka - max.	15	25	30
	výška hrany ze stáje – max.	25-40	70	70
	výška hrany z chodby – max.	55	55	55
	výška horní hrany nad úrovní podlahy – max.	25-40	70	70
Napáječka	počet zvířat v ks– max.	40	30	10
Žlabová zábrana	výška nad krmnou hranou – max.	15	30	30
Hrazení (lísy)	výška	100	120	150
	mezery mezi dalšími svislými tyčemi	8	8	8

https://www.cazv.cz/wp-content/uploads/2019/10/2017_St%C3%A1jov%C3%BD-chov-koz-z%C3%A1sady-spr%C3%A1vn%C3%A9-chovatelsk%C3%A9-praxe.pdf

Základní parametry chovného prostředí

- Mikroklima stáje: 10 - 16 °C, vlhkost 50 - 75%, bez průvanu (dostatečná výměna vzduchu)
- Chemická koncentrace plynů: CO₂: 3 000 - 3 500 ppm, NH₃: 25 ppm, H₂S: 7 - 10 ppm
- Osvětlení: nejvhodnější je přirozené osvětlení stáje
  - pokud se zvýší činitel denní osvětlenosti o 0,8 %, zvýší se intenzita osvětlení ve stáji o 14 % a následně dojde ke zvýšení dojivosti koz cca o 2 %.
- Čistota povrchu těla závisí na technologickém systému chovu

Poděkování

Děkujeme všem majitelům chovných zvířat, že nám umožnili získat materiál pro vytvoření výukových podkladů.

Děkujeme Interní vzdělávací agentuře Veterinární univerzity Brno, za finanční podporu projektu s registračním číslem [2023FVHE/2420/41](#).

Zdroje

- <https://bezpecnostpotravin.cz/termin/kozi-mleko/>
- <https://www.moher.cz/moher/>
- https://www.cazv.cz/wp-content/uploads/2019/10/2017_St%C3%A1jov%C3%BD-chov-koz-z%C3%A1sady-spr%C3%A1vn%C3%A9-chovatelsk%C3%A9-praxe.pdf
- Chov koz, Milena Frantová a kol., 2000